

Učiteljski list

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca. — Uredništvo (slovenskega dela) in upravnništvo v Trstu (15), Via Udine 35, III. Hrvatski dopisi naj se pošiljajo na naslov: Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, odgovorni urednik slovenskega in hrvatskega dela Jože Pahor. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane Lir 30.— — Tekoči post. račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Št. 8

V Trstu, 15. aprila 1926.

Leto VII.

Staro poglavje

Samoizobraževalno delo med učiteljstvom se vrši že leta in se bolj in bolj izkristalizuje. Ponemod ga sicer niso razumeli in so mu stali, če že ne sovražno, pa vsaj indolentno nasproti. Tudi danes ni še učiteljstvo povsod na jasnem, kaj hočejo naša samoizobraževalna prizadevanja. Vendar se kažejo jasni obrisi, kam gre vse stremljenje.

V začetku je hotela samoizobraževalna akcija razjasniti velika družabna vprašanja, ki jih učiteljstvo večinoma ni poznalo. Pokazati je hotela glavne ideje, ki gibljejo zgodovino in določajo življenje človeški družbe, skušala je analizirati sestavo te družbe in preiskati odnose med snovjo in mislijo, med materialnim in duhovnim svetom. Vse to se je vršilo večinoma v velikih, elementarnih črtah, da bo vsakdo videl ogrodje in se nato sam poglobil v potankosti.

Od splošnega, svetskega smo nato prešli v bližje, stvarnejše, iz teorije stopamo polagoma v prakso. Kakor smo prej skušali razumeti velike gospodarske, civilizacijske in kulturne pojave, tako smo v minulem letu začutili potrebo preiti na praktična tla, ogledati si največje probleme v majhnem domačem področju. Hoteli smo videti sliko domače zemlje in razmer na njej, gospodarskih seve, ker so podlaga duhovnega življenja. Naše stanovsko glasilo je prineslo posnetke Brezgarjevega Osnutka slov. gospodarstva, ki sicer ne odgovarja dovolj današnjemu stanju pri nas, ki pa podaja bistveno sliko gospodarskega položaja. Videli smo, kako se pri nas še vedno staromodno gospodarji, brez smisla za nov čas, za ogromni tehniški napredek, in kako trpimo škodo radi svoje zaostalosti.

Kako je mogoče dvigniti in predvsem racionalizirati kmečko proizvodnjo, nam je pokazala razprava o razvoju kmetijstva na Danskem. Tu je moral konservativni kmet poseči po sredstvih samopomoči, če se je hotel vzdržati. Iz okorelega predpotopnega človeka je postal potom združništva prožen gospodar, primeren sodobnemu življenju, ter se je spoprijaznil z zahtevami razvoja. Zavrgel je starokopitnost svojega zemljedelstva ter se lotil intenzivnega obdelovanja svojih zemljišč.

Vštric s tem preobratom je šlo kulturno preobrojeno: izboljšano gospodarstvo je vplivalo na vzgojo in izobrazbo, vzgoja in izobrazba sta izboljšali gospodarstvo Danske.

Razvoj našega samoizobraževalnega dela kaže torej čisto stvarne smotre in ni slučaj, če se med nami razpravlja o gospodarstvu dežele, če se splošno uveljavlja misel, da mora letošnji naš izobraževalni tečaj biti gospodarski tečaj, to se

pravi, da preišče naše gospodarsko življenje, da pokaže potrebe in nedostatke gospodarskega značaja in da presodi posledice, ki izhajajo iz tega za vse višje, duhovno življenje našega ljudstva.

To nas nič ne moti, da ni ne na desni ne na levi pravega razumevanja za stvar, ki nam je na srcu. Šli bomo nemoteno svojo pot naprej, kakor smo šli doslej. Kmalu bo leto, da se razpravlja med nami vprašanje strokovne izobrazbe in s tem združene vzgoje kmečke mladine. Če pojde po sreči, bomo napravili ta krat izdaten korak dalje. Pretresli bomo vprašanje samo na sebi in napravili načrt, kako se dajo izsledki udeležiti, realizirati. Iz teorije v praktično življenje!

Strokovne izobrazbe ne razumemo kot se običajno razume: znanje iz vseh mogočih panog zemljedelstva. To že nima več pomena danes. Strokovna kmetijska izobrazba se uveljavlja sedaj le z ozirom na takozvano industrializacijo posestev, kmetijstva. Pridelovanje vsega mogočega in sicer v neznatnih množinah kmetu samo škoduje, kakor mu škoduje, da prideluje vse to popolnoma individualno in brez medsebojne pomoči. Izboljšanje tega pa je seveda že veliko vprašanje vzgoje. Tudi vzgoje ne razumemo v onem pokopanem šolskem smislu, ampak predvsem kot ljubezen do zemlje, do trdega dela, ki pa ohranja zdrav organizem in jači živčevje, do načina življenja, ki daja človeku neizčrpnih нравnih moči.

To bi bili osišči letošnjega tečaja: gospodarstvo in vzgoja na kmetih. Okrog tega se nanižajo razpravljanja o kmetijstvu v širjem pomenu (poljedelstvo, živinoreja, mlekarstvo, vinarstvo, sadjarstvo, čebelarstvo, gozdarstvo) ter o vplivu združništva na izboljšanje oziroma vsmotrenje proizvodnje. V zvezi s vsem se obravnava vzgoja v družini ter gospodarska vzgoja potom šole, kmetijskih tečajev, gospodarskih in kulturnih društev, obravnava se organizacija kmetijskih tečajev, produktivnih združenj, posebe še gospodarskih tečajev za dekleta ter se preide na нравno in estetsko vzgojo, na vsa ona pereča vprašanja naše dobe, ki jih je čutiti tudi že v najmanjšem selišču na deželi. O vseh teh stvareh mora biti učiteljstvo popolnoma na jasnem, mora imeti enotno sodbo. Nič ne de, če stoji nekateri tovariši daleč od naših prizadevanj, kakor bi bilo vse to nekaj, kar ni njim nič mari. Vkljub takim bomo vzgojili med učiteljstvom može, ki bodo mnogo pomenjali v ljudstvu, ki bodo mnogo koristili, ako se spet povrnejo z nasvetom in delom tja odkoder so izšli. Zasuti moramo spet prepad med našim stanom in med ljudstvom, v katerem živimo, ter dvigniti žive sile v njem, njegove najboljše mladeniče in dekleta, da dobijo pravo

sliko o življenju, o njegovi resnosti in o svojih nalogah. Poskrbimo, kakor nas je malo, da vzamejo sami plug v roke in da zaorjejo globoko,

zdravo brazdo v vse javno življenje. Le tako bomo imeli svoje zadoščenje in bomo tudi kot stan dočakali svetlejših zvezd.

O združništvu

1. Družabni pojav združništva.

Gotovo je, da se je združniška misel poročila iz bede v zgodnji kapitalistični dobi in da je torej nastala vsled gospodarskega pritiska. Mi vemo za natančen datum in razmere, v katerih se je osnovala prva zadruga. Rochedalski tkalci, torej najbolj izkoriščevana kategorija angleškega delavstva, so bili osnovali l. 1843. prvo zadrugo in to po ponesrečeni stavki proti svojim delodajalcem. In sicer je bila to konsumna zadruga. Delavstvo se je torej poskušalo braniti izkoriščanju tam, kjer je najbolj v živo zadeto, t. j. v svojem konsumu, v prehrani.

Prve zadruge so bile obrambno sredstvo proti izkoriščanju kapitalizma.

Popolnoma zgrešeno pa je, da se proglašajo združništvo za nekako univerzalno zdravilno sredstvo človeške družbe, ki nas bo a priori, že samo po sebi, vsled svojega bistva, pripeljalo v kolektivistično gospodarsko uredbo človeške družbe. Ti ljudje so napačno razumeli, ali sploh niso razumeli, ali pa hote in zavedno potvorili razvojno teorijo. In da si pridemo tu do jasnosti, si moramo najprej odgovoriti na vprašanje:

2. Kaj je zadruga?

Zadruga je organizacija malih kapitalov v svrhu, da doseže z njimi isti gospodarski uspeh, kakor vsako drugo podjetje, osnovano z velikimi kapitali in v svrhu, da povrača v gospodarskih periodah del čistega dobička.

Tu moram naglašati besede: del čistega dobička, ker drugi veliki deli se vporabijo v povečanje podjetja, rezerve podjetja in različne druge namene.

V principu imamo torej tu enako akumulacijo kapitala in prav tako možnost, da se vporabljajo deli dobičkov proti socialnim interesom, pa celo združnikov samih, kakor v privatnih kapitalističnih podjetjih.

Zadruga dela torej z dobičkom; s tem pa je tudi že vse povedano. S tem pa so ji tudi že postavljene meje razvoja: ona se more v kapitalističnem sistemu gospodarstva razviti samo v kapitalističnem pravcu, ne pa v socialističnem. Iz drevesa se more (praktično) razviti samo nova oblika drevesa, nikoli pa žival. Socializem je negacija kapitalizma in zato se kapitalistično gospodarstvo ne more samo po sebi v svojem lastnem elementu razviti v nekapitalistično gospodarstvo.

3. Dokaz iz praktičnega življenja.

a) Združništvo ni bilo v svoji idealistični eri prav nič nevarno obstoječemu kapitalističnemu sistemu, ampak ga je še podpiralo, ker je vnašalo red zlasti v nakupovanje konsumnih potrebščin in je napravilo iz malega konsumenta točnejšega odjemalca in točnejšega plačnika.

Konflikt med združništvom in privatnim podjetnikom imamo šele od časa, ko so si posamezne zadruge ali pa združne zveze akumulirale velike kapitale, tako, da so pričele konkurirati velepodjetnikom.

To pa ni boj razreda proti razredu, ampak kapitala proti kapitalu. In kdor hoče dobro spoznati duh tega boja, temu priporočamo knjigo fašista Preziosija: **Il Cooperativismo rosso, piovra dello stato.**

b) Združništva so se lotile malone vse izrazito kapitalistične in hierarhične stranke, kakor n. pr.: demokratične, republikanske itd., torej take, ki so najodločnejše nasprotnice vsaki izpremembi današnjega gospodarskega temelja. To bi se gotovo ne zgodilo, ako bi bilo združništvo po svojem bistvu socialistično.

4. Združništvo kot vzgojno sredstvo.

Kdorkoli je čital kdaj kako knjigo o združništvu, se spominja, kaki slavospevi se pojejo združništvu kot vzgojnemu in organizativnemu sredstvu ljudskih mas.

Zadruge so lahko tudi vzgojno in organizativno sredstvo ljudskih mas — toda tu moramo besedo **lahko** podčrtati. Ako sodimo po rezultatih, ki jih je združništvo do sedaj doseglo v ljudskih vrstah, potem moramo reči, da so ti rezultati včasih neznatni ali pa celo negativni.

Dovoljeno naj bo predvsem, da opozorimo na to, da si združniškosocialno vzgojo ljudske mase priredi vsaka stranka tako, kakor jo rabi. Opozorjamo n. pr. na principiarno razliko v organizacijah tako zv. kolektivnih najemov v Italiji. Tendence socialističnih organizacij je strogi centralizem, dočim organizirajo popolarci čim širše avtonomistično, t. j. tako da čim bolj vzgajajo individualizem. Ideal socialista je kolikor mogoče močna organizacija z mnogimi podružnicami. Ideal popolara: dosti majhnih organizacij, ki so potem združene v okrajne, deželne in državne zveze.

Ta razlika se še posebno lepo zrcali v načinu organizacij tako zv. kolektivnih najemov (affittanze collettive). Gre tu namreč za to, da si koloni najmejo kolektivno vse gospodarstvo posestvo, da se tako izognejo neznošnim šikanam od strani gospodarstevnih oskrbnikov in najčeseje tudi njihovim odiranjem. V to svrhu se ustanovi iz kolonov zemljiška zadruga, ki prevzame ves obrat.

Jasno je, da se da tak obrat tehnično tem boljše urediti, čim manj razdeljena je zemlja, ker samo velike površine se dajo uspešno obdelovati s stroji in samo za velike komplekse se tudi da dobiti kompetentno tehnično vodstvo. Zato so gledali eni, da organizirajo zemljiške zadruge s skupnim vodstvom, tako, da je vsak član zadruge samo delavec odnosno delavka, ki je dnevno plačan, odnosno plačana, in da se prebitek šele na koncu leta razdeli med člane.

Popolari so temu načelu odločni nasprotniki. Oni razdele najeto zemljišče in odkažejo vsakemu kolonu-članu (vsaki družini) kos zemljišča v samostojno gospodarstvo (razdeljeno vodstvo). Oni hočejo vzgajati individualnost.

Organizativna in vzgojna moč združništva je malenkostna, ker se združniki zelo redko zbirajo, dalje pa tudi radi tega, ker zadruge gojijo v prvi vrsti zasledovanje osebnih, t. j. gospodarskih koristi. Pri nas boste našli redko zadrugo,

ki bi imela že v svojih pravilih kulturne cilje, t. j. da bi že po svojih pravilih žrtvovala za izobrazbu svojih članova in podobno. Ogromna većina naših zadruga ima samo materialne cilje in ako se razvijaju u veće podjetje, postanejo tudi naravnost afaristične.

Zadruga prihaja vpoštev kot organizacija množice samo na kmetih, kjer sta politična in strokovna organizacija pri obstojećih razmerah skoro neizvedljivi. To materialistično načelo je bil pogodil pri nas dr. Krek, ki je v dobrem desetletju z zadrugami uničil vpliv bivše nar.-na-predne stranke na deželi.

Zato pa veljaju tudi za razvoj tih dvuh organizacij čisto drugi zakoni.

Strokovna organizacija je bojna organizacija in se lahko gibčno prilagodeva situaciji. Zadruga je trgovačko ali industrijsko podjetje, ki ni odvisno samo od volje svojih članova, ampak skozinskih od kapitalističnoga gospodarstva: trga, bank, oblasti itd. Zato pa je tudi smešno misliti, da se daju tu primeniti tisti bojni in organizativni principi, kakor v strokovnih organizacijah.

5. Vloga zadruguništva.

Strokovne organizacije su organizacije delavcev, žive mase. Zadruga pa su u prvi vrsti organizacija malih kapitalova in še le u posljednji tudi delavcev ali kmetova.

Na splošno je zadruguništvo simpatično kot višja, kolektivna organizacija kapitala. Spособno je, da združi konsumente u enote, ki jih bo lažje zalagati z živili; da združi male obrtnike (zidarje, ključavničarje itd.) u višje gospodarske enote. Tudi poljske delavce u male kmete združi u višje gospodarske enote, da se uvedeju tudi u poljedelstvo moderne tehničke oblike u obdelovanju zemlje.

Kot bojno sredstvo pa je zadruguništvo dvorezen nož. Ako se nahaja u rukah delavstva, mu lahko u marsikaterem oziru dobro služi, zlasti u tem, da pospešuje njegovo izobrazbu in pod-

pira tisk. Ako pa se nahaja u rukah njegovih nasprotnikova, tedaj je lahko opasno oružje proti njemu samemu.

V splošnem je zadruguništvo u rukah nasprotnikova nevarnije, kakor pa zasebni veleobratu. Zadruguništvo ustvarja nezrelemu proletariatu vse polno vabljivih iluzija i ustvarja trdne pozicije nasprotničkim voditeljem.

Literatura.

Codice della Cooperazione. Florenca. Izdanje Barbèra. 1921.

Italijanska dela:

A. Casalini: Conti di storia del movimento cooperativo in Italia. 1922.

Dott. G. B. Valente: Il regime associativo delle aziende. 1921.

Baffetti: Cooperative di Consumo. 1921.

Agro Ubaldo Gallo: Cooperative rurali (Cooperative di credito).

Meuccio Ruini: Il fatto cooperativo in Italia. Libreria Zanichelli. 1922.

Buffetti: Cooperativa di lavoro e produzione. 1921.

Avv. R. Viglione: La cooperazione di consumo bianca in Italia. 1921.

Avv. Cesare Baldi: Società per azioni (Manuale pratico). 1921.

Dott. Pio Benassi: Affittanze collettive. Torino. Società editr. Internazionale. 1920.

Giovanni Preziosi: Cooperativismo rosso, pio-
vra dello stato. Bari. Laterza & filii. 1922.

Benedetto Lorusso: Contabilità commerciale. IV.a edizione. Bari. Laterza & filii. 1919.

Nemška dela.

Das Genossenschaftswesen in Deutschland. Wygodzinski-Teubner — Leipzig.

Prof. dr. Fr. Staudinger: Die Konsumgenossenschaft. Aus Natur- und Geisteswelt.

Dr. H. Pudor: Das landwirtschaftliche Genossenschaftswesen in Auslande. Gautsch bei Leipzig. Feli Dietrich.

Pitanje mirovina

Ovo pitanje kao mora gnjavi sve osnovno učiteljstvo čitave države, osobito u ovo zadnje doba. Svak si nastavnik zadava pitanje: Kako ću živjeti s današnjom penzijom budemli morao u mirovinu? I pravom svi se boje onog dana, kada bude umirovljen. Zato neće i ne želi niko da bude umirovljen. Imade tako šezdesetgodišnjih i starijih učitelja-(ica), koji još služuju. A oni već ne mogu uz najbolju volju da vrše savesno svoje teško nastavničko zvanje; ali život je život. «Col pane non si scherza.» — reče mi neki italij. kolega. A do kruha, pa i crnog, teško se danas dolazi u našoj državi. — I taj život, i taj kruh zabrinjuje i ogorčuje sve čase učiteljskog života. Neprestano muči učitelja pomisao na njegove zadnje dane života i na dane kada shrvan trudom i bolešću, makar još godinama mlad, bude morao u mirovinu, ako uopće do nje može doći. Jer pre dvadesete godine službovanja ne ulazi se u mirovinu. I ova zadnja okolnost ogorčuje život svakog učitelja.

Razumljivo je stoga da se učiteljstvo silno zanima za regulisanje i preustroj mirovina i

mirovinske zaklade, a njemu na ruku idu i njegova glasila. Ova teže sedmično svoje čitaoce: pitanje mirovina nije smetnuti s dnevnog reda; o tome ti i ti većaju; potrpajte, mora doći do pravedne regulacije penzija.

A učiteljstvo, željno i crnog hleba, strpljivo čeka i čeka. Samo čekaj i ponizno moli, a da mu ni na pamet ne dolazi nešto energičnije nastopiti za pravo na svoj život u danima starosti i nevolje.

Današnje penzije učiteljstva starih pokrajina regulisane su zakonom od 2. I. 1913. Dotad bile su još lošije penzije. Već 13 godina se učiteljstvo bori za čovečje uredjenje ove mirovine; pa i same vlade «ozbiljno» su o tome većale, študirale, ali do danas nije još nijedna vlada htela ili mogla rešiti pitanje ni svojim kriterijem, ni kriterijem učitelj. organizacija. «Unione magistrale» zastopala je projekat Corbino-De Nava, koji bi bio skoro sasna udovoljio italijansko osnovno učiteljstvo. Već je bio parlament usvojio zadovoljiv vladin mirovinski projekat, ali nije bio priveden kraju. Projekat nasukao, propao; i tako potonuše učiteljske sanje. Mesto zadovoljive, pravedne, humane

preosnove tog mučnog pitanja «kruha», dobi učiteljstvo dekret Gentilejev od 12. 5. 1923., koji vrlo malo pomogne i odmognu učiteljstvu. Jedva 9 milijuna godišnjih povisi mirovine, mesto 40 milijuna što ih prihvati sabor god. 1922.

Današnje mirovine imenuje ih italijansko učiteljstvo pravom: le pensioni di fame. Učit. smotra: «Scuola mod. ital.» rada bi podala točnu skrižaljku o visini učiteljskih mirovina, ali to neće da učini, da ne poništi duševno svoje čitatelje. Ipak navadja neke slabo mirisane «kittice cveća» glede visine penzija nekih učitelja. Evo nekih na temelju zadnjeg penzijskog dekreta Gentile:

Učitelj (ica) sa 40 službenih godina u dobi od 60 god., službujući uvek na seoskoj školi, primao bi ne više od 3000 lira godišnje.

70-godišnji učitelj (ica) službujući 40 godina, bio bi penzionisan sa 4970 lira godišnjih.

Nastavnik sa 28 godina službe u starosti od 47 godina, jedva bi došao sa svim doplacima do 1200 lira godišnje mirovine.

Učitelj, koji je nastupio službu iza 1. januara 1924. u 20. god. života, primio bi iza 35 godina službe u svojoj 55. god. dobi života 5929 lira, naime 6/10 zadnje plate. Iza 40 službenih godina

u dobi života od 60 godina, likvidiralo bi mu se 9333 L, nešto manje od čitave zadnje uživane plate. Učitelj koji je stupio u službu u svojoj 28 god. dobi života, postignuti će mirovinu od L 9350 (nešto manje od njegove najviše plate) i to iza 37 godina službe kad mu bude 65 godina.

Ove brojke jasno ilustriraju mirovinski sadašnji zakon. — Dodati ćemo još i ovo: da je bilo god. 1920. penzionisano 3164 nastavnika penzijom, što se kreće od 1000 do 2000 lira godišnje. — Istaknuti ćemo i mi u suglasju s italijanskim kolegama, da je uprav nečovečji i nepravedno što Gentilejev dekret zahteva 40 godina službe za penziju. Naprotiv oni zahtevaju 35 godina.

Kako poznato još nije ovaj mirovinski zakon protegnut na naše pokrajine. Nas se umirovljuje još po starom austrijskom-pokrajinskom zakonu, likvidiranjem u lirama krune. Sveisto zlo! — I naša je dužnost da poradimo što možemo za pravedno rešenje penzijskog pitanja. Staro već umirovljeno učiteljstvo mora se dajbudi jednom osloboditi nevolje i gladi, a mladje umiriti. Čast Italije zahteva da uredi humano penzijski fond. Život dnevno je tež. Čas je zadnji da prestanu one večne tužbe i zapomaganje osnovnog učiteljstva.

Učiteljsko školsko iverje

1. Nalogom prvog ministra uveden je rimskofašistovski pozdrav, kojim valja da se služi činovništvo (državno) u svojem općenju.

2. Ako si podučavao na godinu manje od 140 dana, kasnije će ti dozoriti kvadrenalni doplat (za pol godine), dapače to vpliva i na odmerenje penzije.

3. Učitelj sa učiteljskom maturom ne može na univerzu, nego samo na viši učiteljski zavod.

4. Nije dužan prvi učitelj (maestro fiduciario) da sastavlja zapisnike, nit su drugi učitelji prisiljeni pripoznati mu čast.

5. Inorodni učenik ne može prestatiti iz jedinog (slav.) razreda u viši (slav.) razred nego jedino nakon položenog posebnog ispita iz italijanskog jezika. (Dekret 22. I. 1925.).

6. Niko nema pravicu ni dužnost imati jedan stanoviti razred kroz više godina.

7. Ko je hotomice zapustio školu, pre nego je navršio 24. godine službovanja, ne će mu biti doznačena ni mirovina, a ni otpisnina (indennità).

8. Ne uvažavaju se molbe za premeštanja u toku školske godine.

9. Otpisnina (indennità) odmeruje se obzirom na godine službovanja i visine uživane plate.

10. Diže se od službe radi didaktične nesposobnosti (inettitudine didattica) i usled bolesti. To može školski proveditur i radi didaktične nedostatnosti (insufficienza didattica).

11. Da može učitelj postati redovitim (ordinario, di ruolo) mora služiti tri potpune godine, to jest 30 meseci.

12. Ukinut je skuparinski doplatak na roditelje i braću, uživaju ga (caroviveri) naprotiv roditelji i braća učitelja-invalida.

13. Imade pravo na uživanje dopunidbenog doplatka (quota supplementare) muž i deca (ispod 18. godine života) učiteljice-udove, ako se dokaže svedodžbom obiteljskog ekonomskog

stanja sa strane općine, da je soprug nesposoban za rad i da ne uživa više od sto lira mesečnog dohotka.

14. Ko podučava u dva razreda po 3 sata, imade pravo na nagradu.

15. U sve razrede osnovne škole uvedena je petisatna dnevna satnica.

16. Za vreme školske godine podeljuje se samo provizorno učit. mesta; augusta stalno.

17. Učitelj može uživati dvomesečni dopust (congedo), iza njega raspust (aspettativa), što može potrajati dve godine (24 mes.). Iza toga može opet u službu ili zamoliti penziju ili otpisninu.

18. Zahteva se lečnička svedodžba ako si izostao od škole preko 10 dana.

19. Doba supriranja i provizorna uračunava se na polovicu.

20. Za dobo dopusta iz obiteljskih razloga do 15 dana uživa učitelj čitavu plaću; dalje ne.

21. Učitelj koji zanemaruje svoje školske dužnosti može biti dignut sa službe mesto da je inače pedepsan (§ 13. R. O. 7. 10. 1923.).

22. Učiteljici-rodilji pripada dopust iz obiteljskih razloga (per ragioni di famiglia) najdalji od 15 dana, ako je porođ normalan; ako je porođ skopčan s bolešću, pripada joj, uprav radi bolesti, zdravstveni dopust od 60 dana najdalji. U prvom slučaju dostatno je javiti nadzorniku na prostom arku ili poslati mu izjavu babice (primalje), a u drugom slučaju valja predložiti lečničku svedodžbu. U jednom i drugom slučaju uživa potpuno plaću.

23. Učitelj koji imade u razredu preko 60 polaznika može ih podeliti, dozvolom oblasti, u dve sekcije, podučavajući ih po 3 sata ($3 + 3 = 6$) uz nagradu od 800 L. A može podeliti razred bez prava na nagradu (sa znanjem ravnatelja) uz dnevnu obuku od 5 sati. Prenapučen razred ne bi smeo trajati preko 9 meseci, nego se za nj otvara nova škola.

24. Povišica državnim penzionircima počam od 1. 4. 1925. (kr. dekret 31. 3. 1925.) nije bila

protegnuta na umirovljeno učiteljstvo starih pokrajina.

25. Počam od 1. julija 1924. isplačuje mirovine učiteljstvu bivše Austrije u našim pokrajinama glavno ravnateljstvo «Cassa depositi e prestiti e degli Istituti di presidenza» u Rimu.

26. Nijedna mirovina ne može biti viša od

triju srednjih (poprečnih) uživanih plaća u toku učiteljeva službovanja. Penzija likvidirana iza 23. 6. 1923. ne smije biti manja od L 1300 godišnje iza 30. god. službovanja u 60. godini života; manja od 1250 L godišnjih nakon 28 god. službe; 1200 L iza 24 god. 6 mes. i 1 dana službene dobe.

Delovna šola

(Nadaljevanje.)

Ustanovljeni red se bo moral polagoma in popolnoma naravnim putem brezpogojno vzdržati. Zvečer se prirejajo v eni šoli okrožja muzikalni večeri, predstave, predavanja itd., h katerim se morajo vabiti starši. Obstoja mora na vsak način klub staršev, sicer visi šola v zraku. Želeti je, da se ustanovi «društvo prijateljev delovne šole», toda le polagoma in naravnim putem, in naj bo nekaka iniciativna in propagandna skupina. Če se za delovno šolo ne vrši med ljudstvom nazorna propaganda, bo delo zelo otežkočeno. Ne začnimo ničesar novega (sploh ničesar važnega), ne da bi prej pripravili vrste zborovanj staršev: starši morajo razumeti, kar se godi v šoli ž njih otroci. Z ozirom nase pa ne pozabimo, da česar šola ne zmore, zmorejo šole.

Nimamo delavnic! — Potem organizirajmo v okrožju tedensko razvrščanje za več šol. Nimamo kuhinje! — Potem poučujmo v javni kuhinji. Isto lahko rečemo z ozirom na deželo in knjižnice. Po vaseh uporabimo načelo potujočih bibliotek in delavnic. Nimamo gradiva za ponazorovanje! — Zakaj pa niso starejši otroci doslej ničesar pripravili, ničesar s polja, travnikov, in gozdov, delavnic in iz rodbine? Kakor ne more sedanje hišno gospodarstvo, tako ne more tudi sodobna šola voditi zaprtega, izoliranega in le sebi zadostujočega gospodarstva (kooperacija šol, javna polja in kuhinje itd.).

Najvažnejše pa: Bodite sami dejavni, učitelji, pridružite se aktivno življenju ustvarjajočih in ne oproščajte otrok od nikakega, njim koristnega dela.

In še nekaj: Končajte spregati glagol «ne znam»! Bodite odgovorni lastni vesti in dušam otrok, kaj ste od vsega, kar je bilo mogoče, za šolo že napravili. Ali se vam ne zdi nenavadno, da je v veliko zadovoljstvo naših sovražnikov toliko šol koristnega pri nas nemogoče?

VIII. Združenje idej psihološke in socialne vzgoje v delovni šoli.

Med obema taboroma vzgojevalcev imamo

danes spor, ali naj se vpelje delovni princip v šolo, ker je «logična posledica vloge, ki jo igra človeško delo v človeški družbi,» ali če se tako godi, ker tako «odgovarja naravi otroka, njegovim potrebam in interesom.» Ta spor je značilen za razliko mnenj, ker imata pri tem obe stranki enako prav. Da, še več, pedagogi se bore za delovno šolo prav radi tega, ker odgovarja istočasno težnjam otroške psihologije in potrebam moderne socialne kulture.

Otrok je aktivno bitje, ki trpi, če ni delavno, če se ne giblje in če je le pasivno. Že radi svoje narave same išče zaposlenja, pri čemur se mu zdi kot tako igra ali kakršno koli «materielno počenjanje». Vzgojevalec niti ne pride do tega, da bi otroka silil, naj kaj dela, ker otrok sam išče opravila in hoče navadno čisto sam nekaj narediti. Naloga vzgojitelja obstoji v tem, da skrbi, da se otrok ne nahaja v praznem prostoru; pomagati mu mora iskati gradivo za samostojno zaposlenje, da ne ostane neuporabljeno ta večni otrokov nagon za aktivno udejstvovanje. To je vzrok, zakaj se namesto protipsihološke šole sedanje dobe z nje aktivnim učiteljem in v pasivno pozornost obsojenim učencem ustvarja delovna šola, v kateri mora biti učenec aktiven in učitelj pozoren. Delovna šola je posledica zakonov dušeslovja otroka.

Pri tem seveda nikakor ni abstraktno predmet aktivnega otrokovega zanimanja. Otrok mora narejati reči; med tem pa, ko dela reči, rasto njegove misli in njegova duša. Naprava neke reči, v katero položi svoja stremjenja in srce, povzroča zelo energično delovanje misli. Toda komplicirana manualna dela so otroku nedostopna in ga utrujajo. Otrok res začenja z ročnim delom in obrtjo, toda stremi, kakor vsako živo bitje za tem, da doseže z najmanjšim naporom energij največji maksimum uspehov, ker je to stremljenje posledica njegovega nagona za samoohranilo. Stroj in delo ob njem zbuja pri otroku najživahnejše zanimanje. Kdor je le enkrat istočasno opazoval delavnega otroka in delajoči stroj, ne bo mogel tajiti. Dejavnost stroja neverjetno podžiga otrokovo znanježeljnost. (Dalje.)

„Balilla“

Inicijativom sadašnje vlade imadu se širom države ustanovili mladenačka društva pod imenom «Balilla». I školski pomladak bit će pritegnut u ta društva. Svrha društva bit će odgoj mladeži u nacionalnom, telesnom i vojničkom smeru, pa će stoga ta društva gojiti uz telovežbu vojničke tendencije takodjer poduku i odgoj u strogo nacionalnom duhu prema kriterijama sadašnjeg političko-društvenog kursa.

Ali će nam ime «Balilla» osvetlati duh istimenih organizacija. — Balilla jest naime ime nekog dečaka, koji je ušao u domaću italijansku povest služeći primerom odvažnosti i ju-

naštva, te nacionalne svesti i otpora. To je on pokazao prigodom jednog dogodjaja napram Austrijancima god. 1746. Kako poznato Austrija je u to doba vladala čitavom severnom Italijom, a da nije mogla zadobiti nikakve simpatije sa strane italij. ljudstva. Za ovo je bila Austrija samo tlačiteljica, tedesco, straniero. Dogodilo se ovo: Austrijanci vozili teški top u selo, pod kojim se cesta sruši, a voz zagazi. Ne mogavši vojnici da sami dignu voz s topom, pozvaše prisutne seljane da jini pomognu. No oni to ne htadoše. To uvredi nemačke vojnike, a oni ova-ko po pruskom starom sistemu upotrebiše batinu da narod prisili za pomoć. Ovaj postupak izazva u narodu otpor, ogorčenje i osvetu. Svi

bučno posvedovaše. No dečaku Balilla osobito uzavre mlada krv. Prihvati kamen, te okrenuvši se narodu zaviče besno: la rompo! što bi značilo: svršimo i udarimo. On zbilja ni časa promišljajući baci na vojnika kamen. To videvši narod, povedu se za Balillom.

Na vojnike letilo kamenje kao tuča, tako da se moradoše povući. Za kratko doba povratit će

se na zapoved viših. Ali ih ljudstvo i ovaj put potera s razbitim glavama.

Evo ovako udje taj neznatni dečko u povest borbe italijanskog naroda protiv morskog austrijsko-nemačkog tirana. — Današnja vlada hoće da odgoji današnji pomladak u duhu ovog mladog junaka, u čiju svrhu osnivati će se omladinska društva istog imena.

O sestavljenih besedah

(Nadaljevanje.)

6.) Prislovi malo, mnogo, marsi, koli, količ so samostojne besede in ne morejo tvoriti spojenk z zaimki, ki stoje za njimi, ker so ti zaimki tudi samostojne besede, zato je pisava sledečih izrazov napačna: malokdo, malokaj, malokateri, malokak, malokakšen; mnogokaj; marsikdo, marsikaj, marsikateri, marsikak, marsikakšen; kolikaj, količ kaj; pisati jih moramo narazen: malo kdo, malo kaj, malo kateri, malo kak, malo kakšen; mnogo kaj; marsi kdo, marsi kaj, marsi kak, marsi kakšen; koli kaj, količ kaj.

7.) Napačno se piše dvojniski imenovalnik midva, midve, kot bi bilo napačno mitrije, mitri, mištirje, mištiri. Kot pišemo mi trije, mi tri, mi štirje, mi štiri, tako moramo pisati mi dva, mi dve. Po naliki mi trije, nas treh, nam trem, nas tri, pri nas treh, z nami tremi govore po nekod naju dveh, nama dvema, naju dva, pri naju dveh, z nama dvema. Če vzamemo to napačno rabo za primerjanje, vidimo tudi iz tega, da moramo pisati mi dva, mi dve narazen, kot bi morali pisati narazen naju dveh, nama dvema.

8.) Naj so zaimki v kateri koli zvezi, so vedno samostojne besede in se pišejo posebej: kdor bodi, kar bodi, kateri bodi: a) ker se zaimke pregiblje: kogar bodi, čemur bodi, katerega bodi; b) ker se med obe besedi lahko postavijo še druge besede: kdor si bodi, kar si bodi, kateri si bodi, kakršen si bodi; kdor si že bodi, česar si že bodi, kateremu si že bodi, pri kakršnem si

že bodi; kdor koli bodi, kar koli bodi, kateri koli bodi, kakršen koli bodi; kdor koli si že bodi; kar koli si že bodi; kdor koli si ga bodi; kdor koli si ga že bodi. Dalje: kdo ve? ne vem kaj? ne ve se kdo? (Podobne besedne skupine so: Bog ve, Bog vedi, Bog si vedi, Bog si ga vedi).

Števniske sestavljene besede.

1.) Spojenke so vsi števniki med prvo in drugo desetico, ker je drugi del -najst okrnjenka iz: na deset in zato nepopolna beseda: enajst, dvanajst, trinajst, štirinajst, petnajst, šestnajst, sedemnajst, osemnajst; enajsti, dvanajsti, trinajster, štirinajster, petnajster, šestnajster, sedemnajstič, osemnajstič.

2.) Prav tako je spojenka dvajset, ker je drugi del -jset okrnjenka iz deset: dvajset, dvajseti, dvajseter, dvajseteren, dvajsetič.

3.) Glavni števniki vseh višjih desetic pa niso spojenke, kot jih napačno pišemo, ampak sestavljene, iz preprostega razloga, ker pomeni na pr. tri deset tri desetice in rabi tu deset kot nepregibni samostalnik: tri deset, štiri deset, pet deset, šest deset, sedem deset, osem deset, devet deset, kakor pišemo tri sto, štiri sto, pet sto, šest tisoč, sedem tisoč, osem tisoč. Deset, sto, tisoč naznačujejo količinske pojme v samostalniški obliki. Ti samostalniki so nepregibni (tisoč se sicer lahko pregiblje, a navadno rabi nepregibno). Kdor piše petdeset, mora dosledno pisati tudi petsto, pettisoč in končno tudi petmilijonov, kar je seveda napačno.

Pri glavnih števnikih imamo le deset spojenk, in sicer vse števnike od enajst do dvajset, vsi drugi so sestavljene.

Feljton

Razstava arhitekture v Ljubljani

V Jakopičevem paviljonu v Ljubljani se vrši te dni arhitektonska razstava prof. Kregarja in njegovega asistenta Spinčiča ter absolventov četrtega letnika stavbene šole. Ta razstava je prva letošnja pomladanska manifestacija, polna zdravja in jelekne volje. Ljubljana kot strogo uradniško mesto si je potom nje pridobila nekako velemesten značaj.

Razstavo je otvoril ravnatelj srednje teh. šole g. Reisner s kratkim, sigurnim, vendar nekoliko hladnim govorom, spominjajočim bolj na preteklo burne čase. Prof. Kregar je orisal nato program šole in njega aplikacijo v praktično življenje. Podal je kratko sliko o lastnem razstavljenem gradivu ter obenem omenil prof. Černigoja, kot pionirja novega stremljenja v modernem stavbarstvu v Ljubljani. Poudaril je dejstvo, da je Černigoj prvi med nami zbudil pozornost na novo razvijajoče se stremljenje v arhitekturi in to z novimi elementi ekonomske-

ga značaja. S tem postane nova arhitektura elementarno in ekonomsko napeta, t. j. estetična. S prvo konstruktivistično razstavo prof. Černigoja na obrtni šoli je bil prebit led, ki pokrival polje arhitektonike pri nas do zadnjega časa. Bila je to ena izmed prvih resnično dinamičnih razstav (za Ljubljano seveda nemogoča, vendar potrebna), katere vpliv se je pričel kazati šele čez nekoliko časa. Prof. Kregar je sicer očital Černigoju premalo tehničnega znanja za praktično udejstvovanje (pozabljač da Černigoj ni arhitekt, temveč slikar) in radi tega poudarjal preabstraktno orijentiranje, ki škoduje sintetični uporabi. Žal je prof. Černigoj prehitro dal slovo srednji tehnični šoli (radi finacijskih težkoč njene uprave), kar je precej oškodovalo stavbeno šolo v njenem modernem razvoju.

Kot njegovega naslednika je omenil profesor Kregar g. Spinčiča, ki je študiral na Dunajski akademiji (šola prof. Behrensa). Spinčič, ki popolnoma soglaša s programom Černigoja, si je kmalu pridobil simpatijo med dijaštvom tukaj-

šuje stavbene šole, je ob koncu semestra pokazal sadove svojega delovanja. Mesto katedrskega pouka je znal pedagoško uveljaviti prosto spontano-intuitivno silo mladega učenca ter istega voditi do zaželenega cilja.

Razstavljena dela prof. Kregarja očitujejo prehodno stopnjo od stare romantike do empirizma in secesijonizma ter preko Wagnerske šole do nekega kaotičnega ekspresionizma. Kregar se je izkazal v svojih delih bolj virtuoz nego intuitiven ustvarjalec, boljši je kot slikar nego graditelj, zanj je le simpatičen, mesto organsko utelešen, t. j. sintetično pojmovan. Prof. Kregar je potom svojega udejstvovanja pokazal samo veselje do nečesa mladega in novega.

Arhitekt Spinčič je dovršen akademik, to se pravi virtuoz, manj konstruktor, pa bolj lirik. Njemu je organizacija (tehnika) le duhovna linija, t. j. lirika mehkega čutenja. O mladosti njegovega dela ni dvomiti. Gospod Spinčič! Ako želite, dosežete, ako dosežete, ste zmagali! Vaš motto naj bo: «Brez presledka naprej!»

V analitičnem prerezu arhitektonske razstave zaznavamo početek novega stremljenja južno-slovanskih narodov. To stremljenje pozdravljamo kot povzdigo Slovencev izpod imperijalističnega absolutizma avstro-ogrske monarhije, ki je zastrupljala našo mlado in zdravo organi-

zacijo. Naši mladi avantgardisti črpajo svoje sile iz novega impulza, ki je posledica kristalizacije centrifugalne sile medsebojnega delovanja. Opomnim, da arhitektonska razstava v Ljubljani ni zastopana po umetnikih, temveč tudi po učencih, katerih razstavljena dela dokazujejo polno razumevanje sodobnega dinamizma. Relativiteta prostora je bolj izražena med deli dijakov kot učiteljev. Jasno, kajti dijak je brez tradicije in kompromisa, obenem tudi brez taktične dekoracije. Ne bom se spuščal v kritiko posameznih del, priznavam pa, da izražajo dela povsod več ali manj popolno aktivnost.

Že zgoraj smo mimogrede omenili, da je bil reducirana najprej Černigoj, kot pionir novega stremljenja, pozneje tudi arhitekt Spinčič po kratkem delovanju na šoli. Vse to radi finančnih težkoč srednje tehnične šole same. Ali res ni med nami Slovenci nikakega razumevanja za novo, moderno stremljenje, ki skuša prodreti v vsak kotiček civiliziranega sveta? Saj nam je arhitektonska razstava v Ljubljani dovolj jasno dokazala ne le formalno aktivnost, temveč borbena sila mladih Slovencev, ki stopajo pred duri staro-monumentalne Evrope z geslom: «Dol s staro, odrevenelo klasično arhitekturo in njenim frazerstvom, naprej ustvarjajoči Slovani!»

t. č.

Samoizobraževalni tečaj

Kakor vsako leto, se tudi letos priredi samoizobraževalni tečaj. Vse podrobnosti še niso določene, vendar bo najbrže pri S. Luciji.

Udeleženci se imajo javiti najpozneje do konca junija, da se na podlagi števila priglancev ukrene vse potrebno.

Javiti se je društvenim odborom.

Pogoj za sprejem prilašanja je urejena članarina nasproti lastnemu društvu (po sklepu lanske delegacije).

Zeleti je, da se izmed udeležencev tečaja volijo Zvezini delegatje.

Stroški bodo udeležencem tečaja deloma povrnjeni; ni še pa določeno, v kaki izmeri.

K proljetnom zborovanju

Družice i drugovi! Pala je vodilna riječ. I mi moramo da je slušamo i izvršimo čim dostojnije i častnije našu zadaću.

Kao što je vani u prirodi proljeće, sunce i život, tako mora da kipi i u našim dušama nova obnovljena snaga.

Spremajmo se dostojno k našem taboru. Duše i sreća neka nam budu čista, smirena, ali najodlučnija činiti i izvršiti uz odluku i nadalje — živjeti.

Dodjimo svi spremni i pripravnici sa zreloom duševnošću i čvrstom voljom. Svima nam je da prozborimo onako bratski i junački.

Za bolje razmotrivati društvene stvari potrebno je, da **odmah svi članovi** jave svome predsjedniku, ili tajniku-blagajniku svoje želje, upute, savjete, prijedloge i sl. glede dana, mjesta i tijeka zborovanja. Jedino tako, ako budemo valjano spremni i **pripravnici na sve**, onda nas ne će moći **ništa da razočara i iznenadi**.

Mirne savjesti i vedra čela možemo doći i pogledati se jedan drugoga. Mislim, da se ne

varam, ako kažem, da smo u ovo zadnje prošlo vrijeme prošli kroz najžešću oluju.

I baš zato jer smo vojevali, dokazali smo, da se upiremo smrti, te da hoćemo živjeti.

Stoga moramo da dodjemo svi na našo proljetno zborovanje — k toj našoj živoj žili kucavici. Doći, ma kakovogod vrijeme bilo!

Krasković.

Za spomenik pok. Liculu

Darovala: Ladavac Marija L 16.—. Ukupno do danas L 131.

Pozivlje se i ostalo učiteljstvo voloskog kotara, kao što i drugi širom Istre, da se odazovu tom pozivu. Pošaljite svoticu **čim prije** na bl. Ribarića M. p. Silun Mont'Aquila — Istra.

Odbor želi već na budućem proljetnom zborovanju odlučiti nešto konkretnoga u tom smislu. I zato je potrebna već do onda svota, koja će barem relativno jamčiti za ustvaranje naše iskrene želje. Nečasno bilo bi kada bi se i nadalje odnašalo.

Dokažimo, da znademo štovati svoje pokojne drugove i cijeniti njihov neumrlj rad. R.

Razno

Naš pevski zbor. Na velikonočni ponedjeljak je nastupil naš zbor o prilici družabnega večera v Trstu. Zbor je vodil Srečko Kumar, pele so se različne umetne skladbe in narodne pesmi.

Nastop je bil v splošnem dober, nekatere stvari so se pele dovršeno. Dinamika bi bila seveda lahko boljša, če bi zbor znal biti tako discipliniran, kot je potrebno pri nastopih. Tega — žal — nekateri člani doslej še ne razumejo.

Sicer je žilavost zbora vredna občudovanja. Toliko krat je bil na videz že do tal zrušen in vendar nastopa v polni moči, kakor bi nikdar ne pretrpel nikakega udara. Na to je članstvo lahko upravičeno ponosno, v tem je jamstvo, da bo vpisal še veliko častnih stranic v zgodovino obstoja.

Odpuščeni. V zadnjem času so bili odpuščeni kot provizorični: Pivk Francka (Vojsko), Pahor Marija (Vrbovo), Martelanc Dora (Goče), Bratuž Marijan (Števerjan), Sosič Anton (Zagorje). Kakor se sliši, so bili še drugi odslovljeni, potem pa spet nastavljeni. Take stvari so seveda danes razumljive in niti ne iznenadljive.

Premeščeni. Tov. Urbančič Lojze in gospa Slavica sta premeščena iz službenih razlogov iz Mirnega v Kožbano v Brdih. Kožbana je izmed najodličnejših briških vasi. T. Urbančič je — predsednik gorišk. učit. društva.

Prestavljena je iz Mirnega tudi tca Jožica Mozetič. Vzroka te premestitve ne znamo.

Kirurški potem. Šesti filozofski kongres v Milanu se ni završil do kraja. Zakrivila sta to vseučiliška profesorja De Sarlo iz Firenze in Coramella, ker sta se baje ogrevala za liberalizem. Ker danes take filozofije ne potrebujemo, je kongres naglo končal. Naš naučni minister Fedele je že uvedel postopanje, da se udeleženci kongresa suspendirajo od službe. Postopanje se splošno odobrava, ker je treba spraviti v red državni pouk po vseh šolah. Potrebno je, da se kirurško nastopa...

Svetovni kongres knjižnic se bo vršil v oktobru v Filadelfiji, da se vidi napredek in razvoj knjižničarstva. Oni naši did. ravnatelji, ki imajo v rokah okr. učiteljske knjižnice, gotovo ne bodo zamudili priložnosti, da ne bi pokazali na tem kongresu svojih zaslug za trajno... kvaranteno knjig, ki so last učiteljstva.

Il Nemico se imenuje protialkoholni listič za solarje in družine. Izhaja 11. leto, in sicer vsako leto decembra, februarja, aprila in junija. Izdaja ga protialkoholna zveza «A. Fogazzaro» v S. Felice - Vicenza. Letna naročnina 4 L. Ta list ima isto nalogo kakor mladinski protialkoholni list «Mladi junak», ki izhaja mesečno v Ljubljani.

Iz Ajdovščine. Zaradi «žitne bitke» se je tudi v Ajdovščini vršilo zborovanje učiteljstva. To pot je odstopil slavní pedagog Garasini izsiljevalno delo odstopil drugim, kajti bil je, tako so pravili, uradno zadržan.

Naj bo potolažen, saj ima zastopnik svoje vzgojeslovne metode tudi po Ajdovskem, ki pa ne more prinesiti zaželjenega uspeha, kakor tudi ni prinesla ista metoda njegovemu someščanu Pisentiju, anti so ga razmere drugod poučile, da se njegovo nastopanje nikakor ne strinja z nauki pedagogike.

Po raznem prigovarjanju je učiteljstvo tega didaktičnega okrožja podalo izjavo, ki jo je podpisalo 25 učiteljic in učiteljev slovenske narodnosti. Izjava je dejala, da podpisano učiteljstvo spoštuje zakone in da izjavlja še enkrat svojo lojalnost napram državi in nje vladi, da ne nasprotuje ustanavljanju se fašistovskemu združenju, da pa ne more vstopiti vanj, ko ni še za to postave in ker je včlanjeno v nepolitični učiteljski organizaciji, ki skrbi za stanovske in kulturne zadeve. — Dva izmed učiteljstva nista podpisala in sicer: učiteljica Čehovin in učitelj Medvešček.

Nekateri italijanski učitelji so se precej razburjali in grozili nekaterim podpisancem. Posebno jih je bodlo, da je slov. učiteljstvo izjavilo svojo lojalnost napram državi, vladi in zakonu.

Bili so zavrtnjeni po tovarišu, ki je rekel, da ne more slov. učiteljstvo razumeti, zakaj in čemu se razburjajo gg. kolegi.

Nam ne gre v glavo, zakaj se razburjajo. Saj je jasno, da ne moremo biti pri dveh družtvih. Za nas in naše razmere nam služi naša organizacija. Nikoli nismo bili privesek političnih strank. Naše delo pri goriškem učiteljskem društvu že 52 let je le stanovsko in kulturno. V šolo ne spada politika. Slov. učiteljstvo je vedno spoštovalo resnico in pravico, bilo je vedno odkritosrčno. Kako bi moglo biti drugačno, ko je vendar njegovo delo vzgojevanje poštenjakov, značajev: Nam so ljubši odkriti ljudje.

Tako nekako se je izvršilo zborovanje. Ko je končalo, je učiteljstvo, ki je podpisalo izjavo, odšlo. Z njimi je odšla tudi ena italijanska tovarišica. Ostali so si izvolili vodstvo odseka za ajdovsko okrožje.

Onim, ki so hiteli k orožnikom ovajat, naj velja: Kako ste majhni!

Simptomatično, a ujedno žalosno. Citamo javni apel u učitelj. reviji, gde se pozivlje čitavo učiteljstvo za milodare za učiteljicu, koja je izgubila službu radi bolesi ne mogavši po zakonu u određeno doba nastupiti pretrgnutu, bolesi radi svoju službu. Ona se nalazi u crnoj bedi.

Kol.ca Anka Brnobić (Svisveti — Buzet) bolesi radi je na dopustu.

Kol. Đinko Murljačić (Buzet) bio je na svoju vlastitu molbu premešten u svoj rodni kraj na otoku Cresu.

Buzetska prostrana općina broji sada samo dve hrvatske učiteljske sile.

Kol. Janko Zović radi bolesi na dopustu je.

Kol. Mate Mogorović bio je nedavno rešen od službe i plate za to, što se ne mogao povratiti na svoje službeno mesto u Sv. Katarinu kod Pićna iza podeljena mu dopusta iz zdravstvenih razloga.

Položiše ispit iz italijanskog jezika u Trstu naši kolege: Leop. Stihović, Ant. Gostinčar, Ant. Flego i Jos. Staver.

† **Vodopivec Olga.** Po dolgem bolehanju je umrla naša tovarišica Olga Vodopivec iz nesrečne rodbine pok. tov. Vodopivca, ki ji smrt ne prizanaša.

Rajnika je službovala v različnih krajih na Krasu, a je morala zadnja leta vsled bolezni opustiti pouk.

Mir njeni duši, preostalim sožalje učiteljstva.

POVERJENIKOM «NOVEGA RODA».

«Nevi rod» izkazuje še vedno velike zastanke, zato so zamudni poverjeniki naprošeni, da točneje obračunavajo upravi svoje dolgove.

Poštné položnice so se poslane na vse strani, pa marsikdo neče čuti opomina. Prosimo nekoliko več skrbi za list.